

Становище

за дисертация на тема „Психологически заблуди и илюзии, като средство в съвременната живопис през първите две декади на 21 век“ с автор Деян Стефанов Янев от проф. Божидар Стоянов Бояджиев, р-л на Ателие № 5, катедра „Живопис“, ФИИ, НХА

Дисертационният труд на Деян Янев обхваща 197 страници, структурирани в предговор, увод, изложение в три глави, заключение, научни приноси и библиография. Използваната литература включва 137 източника. Към труда е изготвено приложение в три части, включващо изображения, интервюта и списъци с чуждестранни и български автори, коментирани в дисертационния труд.

Авторефератът отразява коректно съдържанието на докторантурата.

Деян Янев прилага и необходимите публикации за допускане до защита.

Разгледах дисертационния труд на докторант Деян Янев на тема: **"Психологически илюзии и заблуди като средство в съвременната живопис през първите две декади на 21 век"** с ръководител проф. д. изк. Петер Цанев с голям интерес. На първо място ми направи впечатление оригиналността на изследването. Темата не е застъпвана по този начин у нас и безспорно изборът и разработката носят белезите на проучване, направено от художник, който се проявява и като изследовател. Може би поради това във формата на труда, както и в спазването на определени структурни, "технологични" и редакционни конвенции има съответно своеобразие. Деян Янев принадлежи към утвърдените автори от средната поколенческа линия. В своето собствено творчество той с охота се оставя на така наречените от него психологически илюзии и заблуди за да ги преобразува в последствие в авторски средства и похвати. Приведен пример с негова творба, озаглавена "Диня", цитирана в съответна част от приложението като фиг. 42 осветлява до голяма степен избора на темата, концепциите на проучването, неговата методология и разбира се специфичната бленда на анализа.

Уводната част съдържа задължителната информация за проучванията по темата, за обекта, предмета, обхвата и структурата на дисертационния труд, изяснени са целите и задачите, както и използваната методология на изследването.

Глава първа е озаглавена: **Формообразуване на илюзиите и заблудите като визия.** Тя има обзореен исторически характер и е предназначена да ни убеди в присъствието на хибридни, фантазни своеобразни, причудливи, абсурдни и парадоксални образи по цялото протежение на изобразителното изкуство /живописа/ от Античността до Модерната епоха. Особен интерес и внимание предизвикват радовете посветени на Джузепе Арчимболдо и Йеронимус Бош както, разбира се, и останалите подглави, които идват да докажат класификацията на илюзии и заблуди, произтичащи от спекулации с пространствени и хроматични, композиционни или деформативни параметри.

Глава втора предлага друга гладна точка към феномена "илюзии и заблуди", а именно психологически обяснения, свързани с особеностите на възприятията, с устройството на творческото въображение, с оптичните и емоционални обърквания, със свойствата на Аз-а и връзката му с творческата фантазия и психопатолоицията.

От написаното в **глава трета** човек остава с впечатлението, че тук докторантът плува в собствени води, разбира комплексния характер на външните дразнителни и постулира предпоставките за появата на множествена раелност в съвременната живопис, търси да дефинира понятия като "поствиртуална живопис", като интернетен редимайд, интересува се от взаимовръзката между живопис и съвременни медии и всичко това в името на едни обяснения за днешните автори заблуди и произтичащите от това картинни илюзии на които сме "жертва" всички ние, зрителите.

Заклучителната глава, покрай всичко друго, което предлага и въпреки своята решителна краткост изброява, вероятно в рамките на колегиалната коректност безброй имена на чужди и наши автори, но в крайна сметка на съвременни художници, с които човек се среща в по-пълна или кратка форма по време на запознаването си с докторанския труд. Намирам това за изключително полезно, познавателно и образователно както за докторанта така и за четящите докторантурата. Възможно е да се състави картина за съвременната живопис от гладна точка на постмедиялната епоха, от градна точка на неистовото желание на протагонистите на съвременното изкуство да привлекат внимание с всички средства и най-вече с тези които са предмет на изследване в докторантурата. Бих обобщил, че виждам в това и главния принос на представения труд.

З заключение бих отбелязъл, че проучването представлява оригинална гледна точка към проблемите на творческия процес и „пътя“ на художественото произведение към своята публика.

Смятам постигнатия резултат за особено успешен както в научен така и в образователен план и предлагам на компетентното Научно жури по тази процедура да присъди научната и образователна степен „Доктор“ на **Деян Стефанов Янев** във връзка с неговата дисертация на тема **„Психологически заблуди и илюзии, като средство в съвременната живопис през първите две декади на 21 век“**.

Проф. Божидар Бояджиев

11.06.2024, София, НХА